

*Санніков Д.В., к.ю.н., асистент кафедри
земельного та аграрного права
Національний університет
«Юридична академія України
ім. Ярослава Мудрого»*

ДО ПИТАННЯ ВРАХУВАННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН У ПРОЦЕСІ ЗБЛИЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Останнім часом інтеграційні процеси, що поширені у всьому світі, в тому числі й у Європі, стають все більш актуальними для України. Так, безумовно, перш за все інтеграційні процеси, учасником яких являється Україна, носять переважно економічний характер. Йдеться, зокрема, про вибір шляху нашої держави між асоціацією із Європейським союзом та Єдиним митним простором із Російською Федерацією.

Оскільки вважається переважним вибір на користь Євросоюзу, то й, як уявляється, більш доцільно говорити про процеси зближення саме у цьому векторі. Як відомо ще з праць вчених кінця ХІХ століття, соціальні відносини мають структуру базису та надбудови, економічні відносини вважаються частиною базису, всі інші, в тому числі й правовідносини, – надбудови. Тому саме розвиток економічних відносин прямо впливає на направлення розвитку відносин правових і, як слід, розвиток правової системи в цілому.

Законодавство України оперує терміном «адаптація». Так, у низці нормативно-правових актів дане поняття визначається як процес розробки і прийняття нормативно-правових актів та створення умов для їх належного впровадження і застосування з метою поступового досягнення повної відповідності права України до європейського права. Виникає питання відносно допустимості і доцільності використання такого терміну як «адаптація». Оскільки йдеться про приведення у повну відповідність національного законодавства до європейського, то цілком слушно зауважити, що окрім позитивних моментів, таких що прийнятні нашій правовій системі, необхідно увібрати в неї також й моменти, які повністю суперечитимуть сутності правовідносин, які врегульовані законодавством України. Не буде

виключенням й земельне право та земельне законодавство. Розглянемо це на конкретних прикладах.

На сучасному етапі розвитку науки земельного права України землю прийнято розглядати у трьох, нерозривно пов'язаних між собою, аспектах: як специфічний природний ресурс, який являється основою для існування всіх інших природних ресурсів, об'єктів та комплексів; як територіальний базис для розміщення будь-яких нерухомих об'єктів та як основний засіб виробництва у сільському та лісовому господарстві. Крім того, законодавчо передбачена охорона землі саме виходячи із трьохаспектності її розуміння. Якщо розглянути норми європейського права, то на підставі наявності та тлумачення у деяких міжнародно-правових актах таких термінів, як «ландшафти» та «території», можливо стверджувати, що європейське законодавство прагне до розуміння землі як природного ресурсу та, що менш виражено, як територіального базису, хоча й це досить умовно. Як вбачається, то національне законодавство, із використанням досягнень науки земельного права, врегульовує земельні відносини з урахуванням певних особливостей, серед яких й наявність плідного ґрунтового шару, та його використання у сільському господарстві. Повна відповідність до європейського законодавства в даному випадку призведе до втрати урахування особливостей при регулюванні земельних відносин.

В сучасній юридичній науці для позначення процесів входження України до Європейського правового простору, досить часто вживаються такі терміни, як «гармонізація», «апроксимація», «наближення». Що ж стосується чинного законодавства, то в ньому йдеться виключно про адаптацію законодавства, під якою розуміється процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з актами законодавства ЄС. Терміном «гармонізація (приведення у відповідність)» називається процес приведення національних стандартів у відповідність із стандартами ЄС.

Найбільш доцільним уявляється термін «апроксимація» як характеристика юридичної сутності процесів приведення у відповідність норм чинного

законодавства до положень міжнародних актів згідно з зобов'язаннями, які взяла на себе Україна відповідно до зазначених міжнародних документів. Він найбільш повно відбиває юридичну сутність як власне самого процесу розвитку правової системи України в умовах становлення Європейського правового простору з точки зору вузького розуміння правової системи.

Уявляється, що процес приведення норм земельного законодавства України не повинен бути «сліпим». Це може призвести до повного знищення особливостей використання землі в Україні, до пограння принципів цільового, раціонального, ефективного землекористування. Слід пам'ятати, що земля в Україні – це визнане законом національне багатство.

Органам державної влади, а саме тим, які безпосередньо впроваджуватимуть зближення правової системи України до правової системи Євросоюзу, зокрема Верховній Раді України, слід більш виважено підходити до розуміння термінів, до реалізації інтеграційних процесів. Саме прийняття позитивного досвіду європейського права, виявлення недопустимих для вітчизняного земельного права норм, збереження особливостей та правильне тлумачення і застосування термінів, таких як, наприклад, адаптація, повинне стати гідними передумовами подальшого розвитку земельного права України.

*Заржицький Олександр Станіславович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного та господарського права,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»*

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Екологічна безпека – комплекс станів, явищ і дій, що забезпечують екологічний баланс на Землі та в окремих її регіонах на рівні до якого фізично, соціально-економічно, технологічно і політично готове людство.